

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מקלרת ציון

פְּרֵשֶׁת מִשְׁפָּטִים - וְנִמְכַר בְּגִבְתּוֹ

"וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לְפָנֶיהֶם: כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי"
(שמות כא, א-ב)

מבארים זאת בעלי המוסר על ידי משל: "אדם שהיו לו עשרה בנים תשעה מהם הלכו בדרך הישר, רק הבן העשירי סר מן הדרך והתחבר לאנשים ריקים ופוחזים, עד שיום אחד העז לשלוח יד בממון הזולת".
"משראה אביו כך, לא נתן מנוח לנפשו ועשה הכל להחזיר את בנו לדרך הישרה. והנה באחד מן הימים מודיעים לאבא שהבן נתפס על גניבה. לשמע הידיעה נפשו הייתה עגומה וכואבת".

"ראו אותו שכניו ומכריו ואמרו לו: 'תתמקד גם בבניך הטובים'. אמר להם: 'נכון, אבל מה עושים עם הגנב?!'"

כך כביכול גם לבורא עולם כואב לו בראש ובראשונה על אותו גנב ולכן התורה הקדושה עוסקת קודם כל באדם שגנב ואין לו במה להשיב את גניבתו, שבת דין מוכרים אותו לעבדות.

וזאת מכיוון שקודם כל יש לעזור לאדם שנטה מן הדרך הישרה והעז לשלוח יד בממון הזולת לתקן את חטאו. רק לאחר מכן תפנה התורה לעסוק בשאר מצוות ועניינים שבין אדם לחבירו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	דביון חס
י"ט	16:38	17:51	18:25
כ"א	16:55	17:48	18:21
מיוסף	16:55	17:48	18:21
כ"ב	16:58	17:51	18:25

בני ישראל התעלו והתרוממו בהר סיני למעלות הנשגבות ביותר. הקב"ה פתח להם את שבעת הרקיעים והכל נגלה לנגד עיניהם.

הם זכו לגילויי שכינה ושמעו את קול ה' בהדר, מהדהד מסוף העולם ועד סופו: "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ" (שמות כ, ב).

בעודם מצויים ברום מעלתם, מן הראוי היה שהמצוות שיצוו עליהם מיד לאחר מכן יעסקו בעניינים מרוממים ונעלים, כגון מצוות "קְדָשִׁים תִּהְיוּ" (ויקרא יט, ב) וכדומה.

אך לא כך היה, מיד לאחר מעמד הר סיני באה התורה וציוותה את עם ישראל שורה של מצוות שהצד השווה שבהן הוא שכולן עוסקות בדיני ממונות ובעניינים שבין אדם לחבירו.

בכך באה התורה להשמיענו כי גם העניינים היומיומיים שבין אדם לחבירו הם חלק בלתי נפרד מתורת משה, ועלינו לדקדק בהם ולנהוג כפי מצוות התורה.

אבל עדיין תמוה, גם אם אנו מבינים שהתורה הקדושה באה להורות לנו על חומרתם של דיני ממונות ועל חשיבותם ומעלתם של העניינים שבין אדם לחבירו. אבל מדוע מכל אותן מצוות המובאות בפרשת משפטים בחרה התורה לפתוח בפרשה על גנב הנמכר בגניבתו?

האם לא היה עדיף לפתוח במצוות המלמדות אותנו על דרך ההנהגה הראויה בין אדם לחבירו, כגון מצוות "אִם קָסַף תִּלְוֶה אֶת עַמִּי" (שמות כב, כד) וכו'?

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב מ קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר חניית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר עמית בת טובה יוסף בן רותמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רותמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת שרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה שאול בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה יצחק בן חנון קסנש בת דגטו זהבה בת שושנה רייזל רפאל אבידן בן תקווה נעמה בת שרה אליהו בן רחל יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן איריס ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאלהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

לרפואה שלימה ציון בן צ'חלה והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

שואל ומשיב בהלכה – בשול – חלק א'

מהי הגדרה של כלי שני והאם המים שמוציאים מתוך מיחם חשמלי נחשב ככלי ראשון או שני?
להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

שאלה: ?

תשובה: !

כלי שני הוא הכלי, שהערו לתוכו תבשיל מהכלי הראשון. ואמרו חז"ל, שכלי שני אינו מבשל. והיינו, אף אם התבשיל המונח בתוכו חם בשיעור שהיד סולדת אינו מבשל. **מקורות:** משנה שבת (מב.). ועיין שו"ע (שם ס"ה).

והוא הדין כלי שני שהיד נכווית ממנו. **מקורות:** מרן הב"י (יו"ד סימן קה) הוכיח במישור מדברי התוספות בשבת (מ ע"ב) שאפילו כלי שני שמעלה רתיחות כעין שהיה בכלי ראשון, מ"מ אינו מבשל, שכלל גדול הוא, שכלי שני אינו מבשל בשום פנים, שאם לא כן לא היה לו להש"ס לסתום ולומר דרך כלל כלי שני אינו מבשל. עכ"ד. וע"ע להראש"ל בספרו הליכות עולם ח"ד (עמוד מט), ובספרו חזון עובדיה - שבת (כרך ד עמוד שכב). **ולכן כאשר יש מים חמים בכלי שני, מותר לערות עליהם מים צוננים.**

אולם יש מחמירים: א. מיחם חשמלי, שמוזג ממנו לתוך כוס, היות שלא נפסק הקילוח מן המיחם לכוס, יש אומרים, שהמים הנמצאים בכוס דינו ככלי ראשון. **מקורות:** פרי מגדים (סימן שיח א"א ס"ק לג), בספר חוט שני ח"ב (עמוד קעו) הביא שכן דעת החזון איש. [אולם ראה בשמירת שבת כהלכתה (פ"א הערה קמ) שלא סבר כן. וכן משמעות דברי המשנה ברורה סימן שיח ס"י].

ב. כאשר הוא חם שיעור שהיד נכווית בו [חום גבוה יותר מחום שהיד סולדת], שייך דין בישול גם בכלי שני. **מקורות:** שיטת החיי אדם (כלל כ ס"ד) הובא במשנה ברורה (סימן שיח ס"ק מח). וכתב החזון איש (מעשרות סימן ד אות יח, שבת סימן נב אות יט) אף שמעיקר הדין אין איסור בכלי שני, אפילו יד נכווית ממנו, יש להחמיר. וכתב בשו"ת שבט הלוי ח"ז (סימן מב) דגם המחמיר - אין זה אלא שתיקף הערה מכלי ראשון לכלי שני, שאז חומו עוד גדול.

תקונו של שלחן

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'אביהם של ישראל', ובו יש ללמדנו עניין מופלא ביותר, המתרחש בעולמנו זה, ואין אנו מודעים אליו כלל וכלל. הסיפור הוא אודות מר אורי ברהום, אשר מתפרנס כנגר במקצועו, הלה היה תלמיד של הראשון לציון הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל כשהיה הרב מחנך בבית הספר 'מגן דוד'. מר אורי היה קשור אל הרב, והשתתף בשיעוריו באופן קבוע במשך עשרות שנים.

מספרת אשת הרב, הרבנית צביה אליהו תליט"א: כאשר רציתי להזמין ארונות חדשים למטבח, טבעי היה שהזמנתי אצלו, וב"ה העבודה הייתה לשביעות רצוני. ביקשתי גם שולחן מטבח בצבע זהה, והוא אמר, שאינו מתמחה בשולחנות מטבח, אך הסכים לקחת את המידות של השולחן המבוקש. כעבור מספר ימים, הוא הביא לביתנו את השולחן המבוקש, וסיפר, כי מצא במחסנו מדף עץ בדיוק במידה שאנו צריכים. "מפליא הוא", כך אמר, "ששנים רבות נודד עמי המדף ממחסן למחסן, ולא נמצא לו שימוש. כמה פעמים כבר תכננתי להשליכו, אולם בכל זאת שמרתי עליו, וכעת אני מבין מדוע".

יומיים לאחר מכן התקשר הנגר מבוהל, ובפיו סיפור מדהים: "בלילה, בא אלי בחלום אדם, שסיפר, כי היה מגולגל כשלושים שנה במדף העץ שהיה במחסן! הוא הודה לי, שלא השלכתי את העץ כל אותן שנים, והכנתי ממנו שולחן לבית הרב". חולפים יומיים נוספים, ואותו אדם הופיע שנית בחלום של אורי הנגר, ואמר לו, שהרב אליהו בירך על השולחן ברכת המזון ובזכות זה נשמתו מצאה את תיקונה השלם. מר אורי ביקש, שאברר אצל הרב, אם מדובר בחלום אמת. "למען האמת", מספרת רעייתו של הרב, "נבהלתי לשמע העובדה, כי יש לי שולחן בבית שמגולגלת בו נשמה... רציתי בהזדמנות הראשונה להוציאו מביתי. פניתי לרב ושחתי לו את דבר חלומי של הנגר. חייך הרב בטוב לב והרגיעני באומרו, כי אחרי התיקון, עלתה הנשמה למקומה, וכעת השולחן הינו ככל השולחנות".

עזרה לזולת

סיפר ר' משה רוט שליט"א חתנו של איש החסד הנודע רבי יוסף אייכלר זצ"ל: "פעם אחת הייתי בביתו, כאשר הגיע יהודי לפרוע חוב גדול, שהיה חייב לו. שמח ר' יוסף ואמר: 'כמה טוב, שהגיע הכסף בשעה זו, שכן מחר עליי להחזיר למישהו סכום כסף נכבד'. עוד הוא מדבר, והנה נכנס אליו יהודי אחר וביקש הלוואה. שאל אותו ר' יוסף: 'כמה אתה צריך?' ענה האישי: 'כמה שאפשר'. תפס ר' יוסף את כל הכסף, שהחזירו לו זה עתה, ומסרו לאיש".

"שאלתי אותו: 'הרי אמרת, שאתה צריך את הכסף למחר, מדוע נתת אותו? איך תחזיר את ההלוואה?' ר' יוסף התבונן בי, כמי שאינו מבין את השאלה. והשיב: "עד מחר יעזור ה'! הרי היהודי הזה צריך את הכסף עכשיו". (ר' יוסף איש ירושלים)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'
נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי
בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב אליעזר די אבילה זצ"ל

הגאון הרב אליעזר די אבילה זצ"ל המכונה רב אד"א - נולד ב-י"ד בניסן ה'תע"ד (1714) בעיר רבאט כבן יחיד להוריו. התנא רבי אליעזר בן הורקנוס נגלה לאימו בחלום ואמר לה כי רבינו הוא מניצוץ נשמתו. מוצא משפחתו מהעיר אווילה שבספרד, ממנה גורשו היהודים בשנת ה'רנ"ב (1492), בעת גירוש ספרד. כבר בגיל צעיר נודע בשקידתו העצומה בתורה. רבינו היה אדם אמיד ועשיר גדול, אך בשל רצונו להתמסר ללימוד הוא מסר את עסקי המסחר לידי בני משפחתו.

הקים ישיבה ברבאט ועמד בראשה. בישיבה למדו תלמידים חריפים רבים מכל הסביבה, ורבינו היה מפרנסם ותומך בהם. בנוסף להרבצת התורה, כיהן גם כרב ואב"ד בערי רבאט וסאלי אליו היו מריצים את השאלות הסבוכות שלא ניתן היה להגיע בהם לפשרה. גדולי דורו כינוהו בשם 'רב אד"א' (ר"ת אליעזר די אבילה, לשון מושאל משמם של האמוראים רב אדא בר אהבה ורב אדא בת מתנה - רמז שהיה אוהב את הבריות ובפרט את תלמידיו וכן שהיה עוזר ותומך בהם ביד רחבה), ובעירו רבאט כונה 'רבי אליעזר הגדול' (על שם התנא רבי אליעזר הגדול). מפורסם לגאון עצום חריף ובקי. למד יום ולילה. גאון בנגלה ובנסתר. יהודי פאס ביקשוהו לבוא ולכהן בפאר כרב הראשי ליהודי מרוקו, ובענוותו ענה להם, שלא הגיע עדיין לאותה דרגה. נפטר בשבת, ג' באדר א' ה'תקכ"א (1761). חי כ-47 שנים. ציונו בסאפי.

סבא (מצד אביו): רבי משה ממקנס. **אביו:** הגאון ר' שמואל (דומ"ץ מרוקו מח"ס 'אוזן שמואל'). **אימו:** אחותו של רבי חיים בן עטר ('אור החיים' הקדוש). **אשתו:** בת הגה"ק ר' אליהו הלוי בן שושן (מנכבדי העיר סאלי - הייתה יתומה. נישא בהיותו כבן חמש-עשרה שנה). **מרבתי:** אביו, ר' שמואל (למד ממנו את דרכי העיון והפלפול). **חתנו:** ר' שלמה די אבילה. **מתלמידיו:** חתנו, ר' שלמה די אבילה. **מספריו:** **ימגן גיבורים** - על מסכתות בבא מציעא, הוריות, כתובות וקידושין • **מלחמת מצווה** - על שורשי ההלכות בש"ס ובפוסקים • **באר מים חיים** - שו"ת • **מעין גנים** - חידושים וביאורים על כל חלקי הטור • **חסד ואמת** - דרשות וחיידושי אגדות • **שער שמים** - פיוטים.

כאשר התעברה אימו הצדקת של רבינו, נגלה אליה בחלום התנא רבי אליעזר בן הורקנוס (רבי אליעזר הגדול) ואמר לה: "דעי! שאני ר' אליעזר בן הורקנוס ונגזר על נשמתך לרדת שוב לעולם הזה להמשיך להאיר את אור התורה בקרב חכמי הדור ולכל עולם התורה, ובכן הינך הרה וילדת בן אשר בו תהיה ניצוץ נשמתך והוא יאיר עיניהם של ישראל בתורתך, על כן הנני מבקש שתקראהו על שמי ולהתנהג איתו בזהירות ובקדושה רבה".

חכמי העיר רבאט מספרים, שפעם ר' אליעזר בהיותו רך מאוד בשנים התווכח עם חכמי הישיבה תלמידי מור אביו ר' שמואל והתעקש להסביר את הסוגיא שבה עסקו לפי סברתו ופירושו, אביו בשומעו שהוא עומד על דעתו בצורה עיקשת בפני חכמים גדולים גער בו חזק עד שרבי אליעזר בכה. באותו לילה נגלה לאביו בחלום רבי אליעזר בן הורקנוס, ואמר לו: "הרי אתה יודע שבנך זה הוא ניצוץ נשמתך ובעל הארה גדולה רוחנית בדור הזה, על כן אבקש להיזהר לא לפגוע בו ולא להרגיזו, אומנם אתה זכית בו, אך אם תמשיך להרגיזו אני אקח לך אותו. תיזהר!".

זקני חכמי מרכאש מספרים, כי כאשר היו מתקשים בדברי הגמרא, היו אומרים: "תביאו את ספרו של המהרש"א א' שלנו' ונראה מה הוא אומר". בהקשר לכך נשתמר בפי חכמי מרוקו סיפור מופלא: בילדותו התקשה רבי אליעזר בהבנת דברי המהרש"א על תוספות באחת ממסכתות הש"ס, וכשלא הצליח להבין את דבריו, התחיל לבכות. דלת בית המדרש נפתחה, וזקן הדור פנים, לבוש בג'לאביה, נכנס. שאלו הזקן: "מדוע אתה בוכה?" רבי אליעזר היה בטוח שאותו זקן אינו בקי בנבכי הסוגיות, בוודאי לא בדברי התוספות, על אחת כמה וכמה לא בדברי המהרש"א... על כן התחמק מלענות לו. לאחר הפצרות מרובות ענה לו הילד, והזקן הסביר לו את דברי התוספות בצורה כזו שדברי המהרש"א היו ברורים ביותר. מיד לאחר מכן נעלם הזקן. **באותו הלילה הגיע אליו הזקן בחלום, ואמר לו כי הוא היה המהרש"א, וכי נשלח משמים להסביר לו את התוספות כהערכה לכך שהוא יגע ועמל בלימוד התורה הקדושה.**

אימו של רבינו היא אחות רבי חיים בן עטר וגרה ברבאט. כשגדל הילד אליעזר, היה לנער חכם, חריף וידען בתורה. באחד הימים הגיע רבי חיים בן עטר לאחותו ברבאט. רבי חיים נהג לשבת בביקוריו בבית אחותו עם אחיינו אליעזר ומשתעשע איתו בדברי תורה ונהנה מאוד מחוכמתו המופלאה ומפיקחותו הנדירה. רבי חיים השמיע חידוש עצום עמוק ומפולפל, אולם הנער אליעזר שהיה עדיין בגיל רך מאוד סתר את החידוש כלאחר יד.

'אור החיים' אמר מתוך 'חיבה' לתשובתו החכמה של הנער: "תמשי זריר". דהיינו תלך צעיר מהעולם הזה. אימו של אליעזר ששמעה את שאיחל אחיה לבנה, נבהלה... הרי ידעה כמה חזקות מילותיו של אחיה רבי חיים בן עטר הידוע כצדיק יסוד עולם, וחששה שמא הקללה תתפוס בנער אליעזר. היא ביקשה מאחיה שיברך את בנה מיד, שמא חלילה משהו רע יקרה לנער. רבי חיים פנה לאחותו ואמר לה "הרי יודעת את שאוהב אני את אחייני אהבה גדולה, לא התכוונתי שחלילה יארע לו דבר רע".

משסיים את דבריו הניח את ידו על ראש הנער וברך אותו. וכדי שאחותו תהיה נפשה רגועה ולא תדאג בשל דבריו הוסיף: "יהי רצון שכל מה שיגזרו עלי יהיה גם עלי ויזכה ויגדל כמוני". הרי אחותו ידעה כמה אחיה חכם וגדול בתורה, אז חשב לעצמו שאם יברך את הנער בברכה זו, החשש יעזוב את אחותו, ולא תדאג לבנה. ואכן, כך היה, הנער אליעזר גדל והפך לגדול בתורה. אך גם חי חיים קצרים כשל **דודו רבי חיים בן עטר זצוק"ל.**

כאמור נפטר רבינו בגיל 47 שנים. 'אור החיים' הקדוש עלה לירושלים בהיותו בן ארבעים ושלוש ונפטר בהיותו בן 47 שנים. כך היה, הנער אליעזר הפך להיות תלמיד חכם וגדול בתורה. הברכה תפסה בנער שהפך להיות עילוי גדול בתורה, אולם רבינו נפטר אף הוא צעיר בדיקו כמו הדוד שברך אותו, רבי חיים בן עטר 'אור החיים' הקדוש זצוק"ל.

